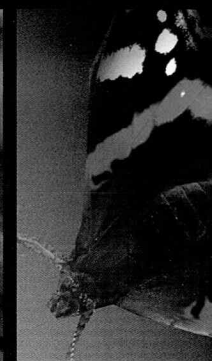
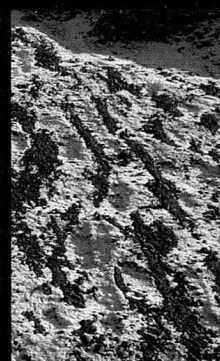

TIDSSKRIFT FOR SOCIAL ANALYSE & DEBAT

NR. 98 – april 2005

SOCIAL KRITIK

Tema: Kriminologi

social konstruktivisme

Redaktør: Benny Lihme / ben@socialkritik.dk
Redaktionens adresse:
Social Kritik, Nansensgade 66 kld.
1366 Kbh. K
Tlf: 33 93 99 63 eller 45 42 44 83
www.socialkritik.dk
Fax: 33 15 80 76
Giro: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,- for seks numre.
Nummer 98: Kr. 96,-
www.socialkritik.dk/?nr=98

Ved køb af studiesæt ydes studierabat.
Bestillinger sendes til redaktionens adresse.
Betaling pr. check eller postgiro.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning:
Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel.
Omslagsfotos: Jesper Henriksen, Pelle Rink og Grafisk Himmel.
Tryk: Narayana Press.

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskab, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:
Flemming Balvig, Johs. Bertelsen, Hans Bonde, Nils Bredsdorff, Ning De Coninck-Smith, Anders La Cour, Rosmari Eliasson, Tine Rask Eriksen, Bjarne Lenau Henriksen, Jesper Holst, Thorkild Høyer, Jørgen Jepsen, Ejler Johansen, Margaretha Järvinen, Birgit Kirkebæk, Morten Kjærum, Ida Koch, Øjvind Larsen, Søren Langager, Karin Lützen, Anne Løkke, Bent Madsen, Søren Magnussen, Thomas Mathiesen, Jan Morell, Beth Grothe Nielsen, Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen, Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen, Flemming Pommer, Annick Prieur, Kim Rasmussen, Flemming Røgilds, Lone Scocozza, Ove Sernhede, Søren Smidt, Karen Ellen Spannow, Asger Sørensen, Sune Sunesson, Peter Thielst, Morten Thing, Nils Peter Uhre, Jørn Vestergaard, Kirsten Weber, Jacob Hilden Winsløw.

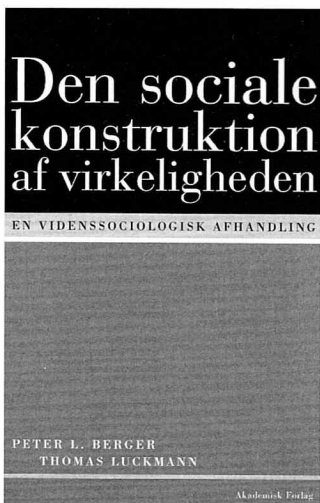
I ngen ville drømme om at afvise relevansen af at beskæftige sig med fysisk-matematiske problemer endsige edb-tekniske problemstillinger med den begrundelse, at de var svære, ikke umiddelbart forståelige eller unødigt komplicerede for det daglige arbejde. At skulle læse en matematisk eller teknisk lærebog, manual eller artikel flere gange for at forstå den accepteres nok af de fleste. Det er en social norm, ikke bare at stoffet er svært, men også, at det er nødvendigt at slide med det. Det synes helt naturligt, at naturvidenskabelige og tekniske indsigter er vanskelige, men kan tilegnes ved flid og gentagende læsning og øvelse. Altså både at indsigterne er værdifulde og at det er umagen værd at slide for dem.

Det er en del af en social konstruktion, dvs. fastfrosne historiske og sociale handlinger og tanker, der gør det naturligt, at det ikke er komplicerede, abstrakte filosofiske og erkendelsesteoretiske problemstillinger om menneskets vilkår, der nyder en sådan bevågenhed. Det forlyder, at de gamle grækere, dvs. det atheniensiske demokratiske systems borgere, for 2500 år siden konstruerede de sociale prioriteringer på denne 'unaturlige måde'. Ja, der er faktisk nogen, der hævder, at de teknisk-naturvidenskabelige problemstillinger først har opnået deres naturgivne placering med det Modernes gennembrud for 500 år siden.

Kritikken af de herskende forestillinger og de sociale og historiske konstruktioner var oprindeligt Socialkonstruktivismens mål. Nogle af de bedste analyser var rettet mod to stærke konstruktioner, kønnet og naturvidenskaben. Kritikken af det uforanderlige og naturlige og indsigten i, at tingene hverken er som de ser ud, eller behøver at være som de er, var frisættende. Det krævede megen vanskeligt tilgængelig filosofisk armbøjning og teoretiske analyser – og metaforen 'social konstruktion' fik en overraskende chokeffekt.

De indledende øvelser var præget af en ny tro på, at komplicerede teoretiske og filosofiske problemstillinger var nødvendige og til at overvinde. Det måtte læses og bearbejdes igen og igen. At centrale samfundsinstitutioner og begreber via nye skarpe analyser viste sig at være knapt så 'naturlige' eller gudskabte som hævdet, var befriende, og det gav energi til de filosofiske øvelser. Men i takt med, at de kritiske analyser af det naturlige og stivfrosne bredte sig, blev kritikken træt, begreberne sløve og socialkonstruktivismen blev institutionaliseret, dvs. en social bevægelse med egne interesser, normer, lærebøger, hierarkier og akademiske strategier. De teoretiske og komplekse problemstillinger blev reduceret til forkortede, næsten religiøse mantraer eller smarte bon mot'er.

Det er som om historien smiler ironisk overbærende til os i denne situation ved genudgivelsen (og nyoversættelsen) af Peter Berger og Thomas Luckmanns *Den social konstruktion af virkeligheden* fra 1966. Det var formodentlig den første gang, begrebet social konstruktion nåede stor udbredelse i den akademiske verden. Det ironiske ligger i, at denne klas-

Peter Berger og
Thomas Luckmanns
*Den sociale konstruktion
af virkeligheden.*
Akademisk Forlag.
256 sider, kr. 294,-

siker, som ustandseligt bliver brugt som grundreference af socialkonstruktivister, og som selv forstod sig som kritisk og oprørsk, ikke er socialkonstruktivistisk eller kun er det i den udstrækning, alle samfunds-videnskabsfolk er det. (Luckmann udtalte for nogle år siden 'Jeg er ikke konstruktivist'). Til gengæld er det stadigvæk en fremragende afsøgende, kompliceret og modsætningsfyldt bog.

Finn Collin, som har skrevet forord til den nye udgave, diskuterer Bergers og Luckmanns forståelse af udsagnskraften i begrebet konstruktion: er det hele verden, dele af verden, den sociale verden og i givet fald kun på et bestemt strukturelt grundlag og så videre. De to forfattere er "uafklarede, fanget mellem to forskellige opfattelser af konstruktion, nemlig en marxistisk og en fænomenologisk, som de ikke kan få til at gå op i en højere enhed." Man er lige ved at tilføje heldigvis! Der er altfor meget afklaret lir omkring socialkonstruktivismen. Her er en modsætningsfyldt, kompliceret og selvbevidst oprørsk tekst, som én gang har sat sindene i brand; dens ubestemte påpegning af centrale problemstillinger kunne måske gøre det igen. Collin slutter med et udsagn, som – uden sammenligning i øvrigt – også gælder for temaet om Socialkonstruktivismen i dette *Social Kritik*, der måske er vanskeligt, men netop gør op med den sociale konstruktion/ illusion, at det kun er naturvidenskabelige tekster, der er fritaget for at ligge under for tidsåndens krav om let tilgængelighed og umiddelbar forståelse: "Den sociale konstruktion af virkeligheden er en bog, der fuldt ud belønner læseren for den tid, der bruges på at fordøje dens tankeindhold."

-dorff

INDHOLD

Benny Lihme
BETON-POSITIVISME 4

Christian Borch
FRA RACEHYGIEJNE TIL
KRIMINALPRÆVENTION 6

Michael Wolffhechel
SKYLDIG – IKKE SKYLDIG? 22

Jørn Vestergaard
UNGE KRIMINELLE 26

Benny Lihme
GRATULERER!
– NORSK KRIMINOLOGI 50 ÅR 40

Ditte Sørensen
ET FOTOGRAFI AF DIG 42

Benny Lihme
AMERIKANSKE TÆNKETANKE 46

Morten Thing
GLEMME DU SÅ HUSKER JEG (anm.) 50

TEMA :
KONSTRUKTION AF DET SOCIALE & MAGT

Nils Bredsdorff
KONSTRUKTION AF DET SOCIALE 54

Søren Kjølrup
SANDHEDEN SKAL FREM (anm.) 57

Steen Nepper Larsen
INGEN LET GENVEJ (anm.) 64

Henning Salling Olesen
DEN POSTMODERNE VIDENSKABS
UBÆRLIGE LETHED (anm.) 69

Nils Bredsdorff
VINKLER PÅ KONSTRUKTION
AF MAGT 77

Finn Hansson
TUNNELSYN PÅ MAGT (anm.) 85

Preben Etwil
PÅ DEN ENNE SIDE
– OG KUN DEN (anm.) 91